

zin der totaliteit, haar eigen qualiteit is voor haar opgegaan. Begrippen als gestel en constitutie, neiging en aanleg zijn weer in eere hersteld. Bovendien heeft men oog gekregen voor de eigen variaties der functie.

Al kan zoo de anatomische gedachte niet meer het leidend principe zijn in onze algemeene beschouwingen, alle beteekenis heeft ze nog niet verloren. Het is thans juist zaak voor de moderne geneeskunde om niet den pasverkregen grond onder de voeten te verliezen en de feitelijke winst teloor te laten gaan, die de anatomische gedachte ons pas heeft gebracht. Want de ontleedkunde is en blijft de onontbeerlijke grondslag voor de kennis van de menschelijke ziekteleer. Zij leert ons kennen de vaste structuurverhoudingen in het organisme en de fijnere weefseldifferentiatie, en geeft aldus de momenten aan, waarin en waartusschen zich de vitale processen afspelen.

G. A. LINDEBOOM.

ZENDING EN EVANGELISATIE

James Hudson Taylor.

II.

Men heeft aan de zending van Hudson Taylor wel den naam van „geloofszending” gegeven. Nu heeft Taylor voorzeker in de kracht des geloofs geleefd en gehandeld; op het geloovig gebed ontving hij de zendingen, de tientallen en honderdtallen; doch het gaat niet aan, den naam van „geloofszending” voor zijn arbeid op te eischen. Alle zending rust op en geschiedt door het geloof; zonder geloof zou de zendingsarbeid immers het treurigste werk zijn, wat er gedaan werd. Daarover behoeft geen woord te vallen.

Maar dat de arbeid van Hudson Taylor wel zeer bijzonder in het teeken des geloofs stond, is buiten kijf.

Om dit te verstaan, zullen wij goed doen de stichting van Taylor, de China Inland Mission, wat van naderbij te beschouwen.

De naam spreekt reeds voor zichzelf: zijn zending zou zich niet met het binnenland van China inlaten. Hij stelde zich niet tevreden met de zeekust; daar werd trouwens door andere zendingsgenootschappen gewerkt; maar China binnen te trekken, in de onbekende streken het Evangelie te brengen, was voor Taylor het ideaal, neen, de eisch Gods.

Eerst had hij op zichzelf den arbeid verricht. Maar na zijn thuiskomst in 1865 werd hij zich bewust, dat meerderen, velen, zeer velen zelfs, voor China noodig waren. Toen hij dan ook op den gedenkwaardigen 25en Juni van dat jaar om 24 zendingen bad, voor elke onbezette provincie twee, was daarmee de China Inland Mission geboren.

Langzamerhand groeide het werk uit tot een uitgebreide organisatie. Het is voor ons niet noodig den groei van dit zendingsgenootschap na te gaan; van meer belang is de beginselen te onderzoeken, waardoor deze zending zich van alle andere zendingen, ook van de onze, onderscheidt.

Het boekje van Broomhall, dat wij een vorig maal aankondigden, uitgave van J. N. Voorhoeve te Den Haag, licht ons hierover in; nog meer systematisch geschiedt dit door prof. Julius Richter in zijn „Das Werden der Christlichen Kirche in China”, terwijl ook prof. Martin Schlunk in zijn „Grosze Missionsführer” den eigen aard dezer Missie kort en bondig ontvouwt en een goede critiek geeft.

Allereerst is de C. I. M. „pandenominational” en „international”. Het was alzoo voor Taylor onverschillig, van welke belijdenis zijn zendingen waren en tot welke kerk zij behoorden (n.l. Protestantisch); ook zocht hij zijn arbeiders in alle streken der wereld, in Amerika, Europa en Australië. De overgave aan Jezus Christus en de oprechte liefde voor Zijn Naam en Koninkrijk, waren Taylor genoeg voor een uitzending naar China.

Ten tweede, er werd geen vast salaris beloofd, veel minder gegarandeerd; de zendingen moesten vertrouwen, dat de Heere voor hen zorgen zou. Daarom maakte de C. I. M. geen schulden; wat men ontving werd uitgegeven.

Om aan het noodige geld te komen, hield (en houdt) men geen openlijke inzamelingen, geen collecten in de kerken of aan de huizen; slechts vrijwillige gaven werden aangenomen. Ook worden de namen der gevers niet gepubliceerd; de gever ontvangt een genummerd ontvangstbewijs, en kan van dit nummer de openlijke verantwoording in de bladen vinden.

Voorts berust de leiding dezer zending niet bij een bestuur in het moederland, maar bij zendingsdirectors op het zendingsveld, die door een Raad van oudere en ervaren zendingen worden terzijde gestaan. Het heeft Taylor veel strijd gekost, om het zoover te krijgen, maar ten slotte gelukte het hem: niet in het moederland, maar bij de zendingsarbeiders zelf liggen de beslissingen!

Ten vijfde, het werk wordt zeer planmatig verricht, het wordt nauwkeurig uitgestippeld, en naar een bepaald bestek uitgevoerd. Het doel der zen-

ding was voor Taylor niet de christianisatie, maar de evangelisatie van China. Daarom zet de C. I. M. zich niet in een bepaald gebied neer, om daar te blijven, en door de prediking, den schooldienst en het hospitaalwerk, de kerk er te stichten en uit te breiden. Neen, in den kortst mogelijken tijd moet China het Evangelie hooren; een ieder moet in de gelegenheid worden gesteld zich te bekeeren. Laten de zendingen maar gaan van plaats tot plaats, overal uitstrooiend met volle handen het heerlijk zaad van het Evangelie; meer behoeven zij niet te doen; het komt er niet op aan, wie straks zal oogsten.

Taylor kwam tot deze methode, die bijzonder karakteristiek voor zijn zending is, vanwege zijn vast geloof, dat de dag des Heeren aanstaande was; en eerst als het Evangelie gepredikt zal zijn tot een getuigenis allen volken, zal het einde kunnen komen. Bij de bezetting van een provincie vestigt men zich dus in de hoofdplaats, ook al weet men, dat daar de tegenstand bijzonder groot is; en dan gaat men vandaar naar de dusgenaamde praefectuursteden en zoo verder.

Tegen deze methode zijn van alle zijden bezwaren ingebracht. Onze eigen zending b.v. gaat precies op de tegenovergestelde wijze te werk, en naar wij meenen terecht. Trouwens, reeds terwijl Taylor nog leefde, werd dit beginsel niet meer strak doorgevoerd, maar vestigde men zendingsposten, stichtte men scholen enz. En dat de C. I. M. zelfs tot kerkstichting overgaat, zal straks nog blijken.

Ten zesde, bij het kiezen der zendingen wordt minder op academische vorming als wel op geestelijke gezindheid de nadruk gelegd. De personen, die zich aanbieden, moeten niet alleen hun vast vertrouwen op de zorgende liefde des hemelschen Vaders uitspreken, maar ook kunnen getuigen van een „roeping”; wie zich echter geroepen weet, wordt aangenomen. Natuurlijk is er gevaar, in een geestdriftige vergadering zich geroepen te wanen, terwijl later blijkt, dat het maar vrucht van opwinding was. Vooral onder den invloed van de machtige persoonlijkheid van Taylor kwamen er „geroepen”, die bitter teleurstelden.

Het was een bewijs van Taylors gezond verstand, dat hij hietegen maatregelen nam. Hij stichtte toch in China twee Zendingsscholen, voor mannen en voor vrouwen, ieder afzonderlijk. De opleiding duurt twee jaren. Hier wordt aan de uitgezonden alle mogelijke hulp geboden inzake de taal, de zeden en gebruiken van het land, het kennen van de acclimatiseering enz. en vooral ook bij de geestelijke instelling. Eerst na gunstigen afloop dezer „opleiding” wordt men ingedeeld bij de „jongere zendingen”.

Het geldt ook als een eisch te gaan in Chineesche kleederdracht, en ook, om zich zooveel mogelijk bij de Chineesche levenswijze aan te sluiten. Dat geeft het voordeel, dat men in het binnenland niet dadelijk de aandacht trekt als een „vreemde duivel”. Aan dezen regel houdt men zich niet algemeen; immers, zoo oordeelen sommigen, als men met zijn vrouw aan den arm loopt (wat een Chinees hoogst vreemd vindt), en zelfs vrouwelijke zendingen gebruikt (terwijl de Chineesche vrouw zich verborgen houdt), dan is het ook niet noodig te doen alsof men een Chinees is door het aantrekken van een Chineesch kleed!

Door het gebruik maken van vrouwelijke krachten onderscheidt zich de C. I. M. ook. O zeker, in alle zendingen zien wij de vrouw optreden; doch hier zijn zij zelfstandig, alsof zij mannen waren; zij worden uitgezonden naar onherbergzame oorden, waar vele gevaren dreigen, en hebben dezelfde taak als de mannelijke zendingen te volbrengen.

Karakteristiek is ook de wijze waarop naar vermeerdering van arbeiders wordt gezocht. Een vorig maal wezen wij op de wonderse gebedsverhooringen van Taylor. Wij kunnen hierin het geloof van Taylor bewonderen, zonder daarom goed te keuren en na te volgen zijn „geestelijken berekeningen”; bij hem was alles echt, kinderlijk vertrouwend, en vrucht van een vast geloof in de letterlijke vervulling van Gods beloften; daarom kon hij God zijn berekeningen en plannen voorleggen, en nu verder zeker zijn, dat de Heere daarnaar handelen zou. Maar wanneer anderen dit zouden willen nadoen, werd het een dood systeem, waarop de Heere zeker Zijn zegen niet zou geven.

Ongetwijfeld heeft Taylor op de C. I. M. zijn persoonlijk stempel gedrukt, en tijdens zijn leven had hij de leiding. Maar het was weer een bewijs van zijn inzicht en wijsheid, dat hij reeds spoedig mannen naast zich stelde, om mee de verantwoordelijkheid te dragen. Eerst deed in Engeland een vriend het finantiël beheer, daarna richtte hij een London Council op voor dit werk. En op het zendingsveld stelde hij een China Council in; in iedere provincie werd een ervaren zending of Chineesche predikant aangesteld als superintendent, die met een director dezen raad uitmaken. En zoo vestigde Taylor bij zijn leven nog den arbeid op vasten grondslag.

Het feit, dat de zendingen niet tot een bepaalde kerk behoeven te behooren, geeft natuurlijk moeite. Maar ook hier zocht men een uitweg, door zendingen van dezelfde belijdenis in dezelfde streken, zooveel mogelijk, te laten werken. Een treffend voorbeeld van de gunstige werking van

deze tactiek geeft de provincie Szetschuan; daar werd zelfs een Anglicaanse kerk gesticht!

Ten twaalfde, omdat de zendingen over het algemeen niet wetenschappelijk onderlegd zijn, en de tweejarige opleiding in het seminarie in China moeilijk voldoende kan worden geacht, wordt het zendingswerk in hoofdzaak gedaan onder de volksmassa's; aan de hooger ontwikkelde Chineezeeen gaat de C. I. M. voorbij. Ook het schoolwezen is primitief, en de hospitaaldienst is zeer zwak.

Reeds gaven wij op een of ander punt onze critiek. En er ware meer te zeggen. Gaat het b.v. aan, van een arbeider te eischen, dat hij zijn tijdelijk onderhoud zonder meer in de hand des Heeren stelt, zonder dat er een bron van inkomsten is? Al ware dit het geval voor den zending alleen, hij mag er vrouw en kinderen toch niet aan „wag”. Trouwens, tegen verschillende andere principes, waarop de C. I. M. rust, kunnen wij onze bezwaren inbrengen.

Toch is er meer wat ons aantrekt dan afstoot. Welk een ootmoedig geloof, welk een machtig voorwaarts gaan, welk een stille ootmoed, welk een volhardende ijver; en ook welk een krachtig bewustzijn van de roeping Gods, om den heidenen het Evangelie te brengen.

Waarlijk, niet alleen onze arbeiders op het zendingsveld zien in Taylor een voorbeeld, ook wij, die den naam van „zendende kerk” dragen, hebben veel noodig van hetgeen Taylor maakte tot een man, tot een held Gods; vertere ook ons de brandende ijver voor de zaak des Heeren, de liefde tot Jezus Christus, en het heimwee naar de wederkomst van onzen Zaligmaker.

J. D. W.

DE PERSSCHOUWING

Ds H. S. Bouma heeft in „Geref. Kb. Amsterdam-Zuid” een discussie met Ds Kardolus, Herv. pred. Waarover die discussie loopt, is hier een kwestie van ondergeschikt belang. We kunnen ook zonder daarop in te gaan, verstaan wat Ds Bouma in onderstaande passage zeggen wil:

Over het hier gezegde maak ik een paar opmerkingen:

1e. Van harte verheugt het me, dat Ds K. zich beroept op de belijdenis. Daarin staan we op gemeenschappelijke bodem. Als de belijdenis dan ook de basis voor de gedachten-wisseling wordt, kan deze vruchtbaar worden. Mijn groote bezwaar tegen de debatten op de door Ds K. bijgewoonde Utrechtsche vergadering is, dat over het wezen der Kerk werd gehandeld, buiten de uitspraken der belijdenis om. Mijn groote bezwaar tegen Ds K. is nu weer hetzelfde. Hij haalt een zin aan uit Art. 27 N.G.B. Afgedacht daarvan, dat deze zin geen enkel argument bevat voor zijn betoog — is ze niet los te maken van het geheel der belidenisuitspraken over de Kerk (Art. 27—29). Vooral Art. 29 is in geding. Daarin wordt gewezen op het onderscheid tusschen kerk en secte, en op de merktekenen der ware Kerk. We spelen toch maar niet wat met de Kerk, die voor iederen christen, met name voor den Gereformeerden christen, een zaak van de grootste beteekenis is. In Art. 29 staat, — en dat moet Ds K., wil hij zich op de belidenis beroepen, beweren en waar maken — dat, als de Hervormde Kerk de ware Kerk is, de Gereformeerde Kerken een secte zijn.

Op de Utrechtsche vergadering is beweerd, dat de Gereformeerde Kerken ook ware Kerk zijn. Dat vinden we heel vriendelijk, maar dat kunnen we op deze wijze niet accepteren. Gaan we ons werkelijk op de belidenis beroepen, dan wordt het debat heel scherp; dan zullen heel wat menschen zich geweldig ergeren, omdat de zoetachtige schijn-vrede wordt verstoord; maar dan zullen we door Gods genade kunnen komen van de basten tot de kernen. Door de Waarheid heen kunnen we alleen komen tot den vrede. De Waarheid alleen kan ons vrij maken.

De Utrechtsche vergadering, bovenbedoeld, was er een van hervormde zijde.

Waardeeren.

Dr Gunning schrijft in „Pniël”:

Ik lees daar zoo juist in een „Gereformeerd” blad de verklaring, dat een ander „Gereformeerd” blad, maar dat den schrijver hoogst-antipathiek is, zóó jammerhartig-ellendig is, dat het zich „met elk nummer opheft”, m.a.w. als onbestaanbaar en onwezenlijk, als een prul, als een nevel, als een niets doet kennen.

Als ik me wel herinner, heb ik zoo iets gezegd over „Woord en Geest”. De klacht raakt dus mij.

Ik geloof evenwel, dat Dr Gunning zich vergist in mijn bedoeling. Ik had het hierover, dat men den eenen keer zijn lezers leidt in deze richting, den volgende keer een anderen kant te uit doet gaan. Mijns inziens is dat gevaarlijk voor de Una Sancta, want men maakt de menschen los van het bestaande, en geeft ze er niets voor in de plaats. Het wrekt zich straks aan alle kanten; ook in het koninkrijk Gods, als het studeerende geslacht van heden is gekomen over onze gymnasia, hogere burgerscholen enzoovoort. Dr G. zal in dergelijke opmerkingen niet moeten zien een den salonstijl verterende ruwheid over „onbenulligheid”, maar een den

kerksti-
lijkheid

En „
hem ze-
men d-
love h-
zijn d-
citeren

Ma-
zij g-
en G-
bladen
van
wordt
tigel-

„Gen-
ten”,
zwaarw-
nuttig?

Ik be-
eerbied-
zelf mij-
van de-
scherps-
want bi-
U begr-
vellinge-
gedacht.

Overk-
bij de g-
in de U-

Ik las
ongeroe-
Firma z-
van woc-
kinderen
voor dit
een gees-
woordig
agenda-l-
van elke-
bel” gees-
ving:

Men-
medew-
scherm-
deren-
is, d-
staa-
heid, j-
Op I-
Desem-
tairisme
van St-
Februa-
ook we-
genome-
Pag.
Holst: „

Vrijds-
karakte-
Zouden
gehoord
Van
vrouw I-
ze in

„En bli-
hepeinst
Hij wac-
en vra-

Och ja
en misb-
Het lu-
ten, we-

Toch -
aandach-
denkinge-
van het
resp. als
3e Int-
voorbere-
staats
nog H.
Albarda!

Of zou
tieve (co-
ming is?

In de
de ander-
de uitsp-

„De Heer
evenmin
het zijn

Dit artik-
mocht, van
ilustreert z-
moet, in al

kerkstijl zoekende klacht over gebrek aan verantwoordelijkheidsbeseft op het terrein der Una Sancta.

En „scherp“ — ja, wat is dat? Dr. G. weet, dat ik hem zeer eerbiedig; maar om te helpen bewerken, dat men de dingen zie in hun natuurlijke groei, veroorloofte hij mij de beschelden vraag: kan men scherper zijn dan Dr. Gunning het is in ditzelfde artikel? Ik citeer maar even een klein gedeelte:

Maar nauwelijks zijn die lieve broeders thuis, of zij grijpen naar hun „Wekker“, „Heraut“, „Woord en Geest“, „Reformatie“, „Bazuin“, of hoe hun lief-bladen verder mogen heten, en genieten er vromelijk van hoe de een of andere dwalende ketter terecht wordt gesteld. Dan regent het groote en zwaarwichtige woorden!

„Genieten“, — kan het scherper? „Vromelijk genieten“, — kan het scherper? Die regen van groote en zwaarwichtige woorden, — zijn ze iets anders dan onbe-nuttig?

Ik ben daar niet boos om; maar ik geloof niet, dat de eerbied voor Dr. Gunning's grijze haren volgens hem zelf mij had behooren te verhinderen in het plaatsen van deze kleine opmerking: Dr. G.: U is een van de scherpste beoordeelaars, die week aan week schrijven, want bijna wekelijks schrijft Gij in dezen geest. En wie U begrijpen wil, moet trachten, zulke scherpe oordeelvellingen te zien tegen den achtergrond van heel Uw gedachtengang.

Overkomt dit ook aan anderen, dan zijn we dichter bij de genieting van wat vandaag al mogelijk is in de Una Sancta.

K. S.

Ongeroepen opvoeders.

Ik las eens ergens iets over de vele opvoeders, die, ongeroepen, zomaar vanzelf het huis binnenkomen. Firma zoo en zoo geeft een reclameboekje uit: het krioelt van woorden, gaat uit van beschouwingen, die ge uw kinderen niet zouden willen laten lezen. De maatschappij voor dit of dat geeft een blad voor de jeugd; het ademt een geest, dien ge verderfelijkt acht. En zoo meer. Tegenwoordig komen er ook van die leuke geïllustreerde agenda-boekjes, die de schooljeugd krijgt om de taak van elken dag aan te tekenen. „De School met den Bijbel“ geeft van een der nieuwere een aardige beschrijving:

Men zie hiervoor b.v. een artikel door een der medewerkers Geert Brogel, op pag. 55, waar geschermd wordt in termen als: „Weét, dat je allen kinderen van één Vader bent. Weét, dat er een kracht is, die sterker moet zijn dan die van de staat, het geld, het dier in je: je menselijkheid, je liefde tot je naaste.“ (Spatiering van ons.)

Op pag. 68 vinden we als motto voor Woensdag 7 December: „Het grote zedelijke kwaad van het militarisme: begriploze discipline“, een woord van Nico van Suchtelen. Een spreuk als die voor Donderdag 2 Februari: „Hebt uwe vijanden lief, Christus“, is stellig ook wel met bepaalde exegetische bedoelingen hier opgenomen.

Pag. 109 brengt een gedicht van Mevr. Roland Holst: „In Jeugd“, waarin we o.a. deze regels vinden:

„Ik heb wel eens bij het keeren
van 't getijde aan den dood gedacht,
maar zijn zin bleef mij gesloten,
als van oeroud teekenschrift.“

Vrijdag 3 Maart: „Oorlog is alleen mogelijk door de karakterloosheid der volkeren, W. L. van Warmelo“. Zouden deze jongelui wel eens van de 80-jarige oorlog gehoord hebben?

Van de zin der vergelding schijnt een zekere jufvrouw Levien de Bree niet veel begrepen te hebben, als ze in een gedicht „Gevangenis“ schrijft (pag. 140):

„En binnen witgekalkte muren
hepeinst de paria zijn lot.
Hij wacht een slaap en telt de uren,
en vraagt naar gerechtigheid van God.“
(Spatiering van ons.)

Och ja, alle gevangenen zijn onschuldige lammetjes en misbruik van Gods Heilige Naam is geen bezwaar. Het lust ons niet om deze lijst nog lang voort te zetten, we bladerden maar hier en daar wat.

Toch willen we nog op twee merkwaardigheden de aandacht vestigen. We vinden onder de verjaardagen, broederlijk hutje-mutje dooreen die van het Koninklijk Huis en — 1 Mei en 1 Augustus, resp. als feestdagen van de 2e en van de 3e Internationale! Misschien is dit bedoeld als voorbereiding tot de hooggeroemde neutraliteit van de staatschool, de school dus van de staat, waarin nog H. M. de Koningin regeert en niet Stalin of Albarda!

Of zou toch hieruit blijken, dat „moderne socialisme (communisme) secteschool“ een betere benaming is?

In de tweede plaats springen we nog een keer naar de andere kant van de agenda en vinden op pag. 196 de uitspraak:

„De Hemel is geen plaats,
evenmin als 't Paradijs of de Hel;
het zijn toestanden die de mensch zich schept.“

Dit artikel, blijkbaar, tenzij ik me zeer vergissen mocht, van een directeur eener bekende kweekschool, illustreert zeer juist, hoe men op de kleinigheden letten moet, in alles haast, tegenwoordig.

K. S.

De kerk en de belijdenis.

Prof. Dr. J. Severijn schrijft in het „Geref. Weekblad“:

Iedere plaatselijke kerk behoort een zelfstandige openbaring van het lichaam van Christus te zijn. Doch wanneer men verschillende kerkgemeenschappen heeft, die op een en dezelfde belijdenis staan, waar blijft men dan met de eenigheid van de kerk?

Wie verschillende gereformeerde kerkgemeenschappen naast elkander bestaande in één natie, gewoon en normaal acht, komt in conflict met de belijdenis, welke hij aanhangt, want deze gaat uit van de eenigheid der kerk, niet alleen in haar wezen, doch ook in haar openbaring.

Even later, in verband met de gescheidenheid van wie gelijke confessie hebben:

Daarom blijft het conflict met die belijdenis.

Deze toch gaat er van uit, dat degenen, die hun zaligheid in Christus verwachten, schuldig zijn elkander te zoeken, zoodat zij zich bij elkander voegen en zich vereenigen om de eenigheid der kerk te onderhouden. Uit dezen grond zal dus de ware kerk, zoodat de belijdenis die ziet, zich verzamelen tot één gemeenschap des geloofs en zich alzoo openbaren in een orde, die de kenmerken der ware kerk draagt.

Wanneer men dus getrouw aan de belijdenis der vaders wil leven, en men heeft het oog op die ware kerk, welke zij leert, dan kunnen degenen, die deze belijdenis tot de hunne verklaren — en daarom spraken wij van alle gereformeerden — daarmede niet in overeenstemming brengen, dat er zoovele gereformeerde kerkverbanden, groepen en secten zijn, die dezelfde belijdenis zeggen te leeren. Dan kan er slechts één enig gereformeerd kerkverband zijn volgens de gemeenschappelijke belijdenis. Ziedaar het conflict.

Hier is eerlijkheid aan het woord, die niet om de heete pap een apeldoornschens dans probeert.

K. S.

BOEKBESPREKING

Augustinus' Belijdenissen, uit het Latijn vertaald en ingeleid door Dr. A. Sizoo. Tweede druk.

W. D. Meinema — Delft.

Ten aanzien van dit boek kunnen we volstaan met een aankondiging van den tweeden druk en een verwijzing naar de bespreking van den eersten druk in „De Reformatie“ van 18 Jan. 1929. Het is een verheugend feit, dat voor dit boek zooveel belangstelling werd gevonden, dat binnen den tijd van enkele jaren een nieuwe druk noodig was. Ook in zijn nieuwe, keurige, uitgave vinde het diezelfde belangstelling.

C. T.

Van het wereldgebeuren sinds 1815, Leesboek voor het zevende leerjaar der lagere school, door Dr. J. C. van der Does en C. van Dijk, 2 deeltjes + werkboekje.

G. F. Callenbach — Nijkerk.

In een Woord Vooraf deelen de Schrijvers mee, wat ze met dit boekje bedoelen. Gezien het feit, dat de Wet eenige ruimte laat in het 7e leerjaar voor behandeling van de Algemeene Geschiedenis en dat voor de meeste leerlingen met de lagere school het geschiedenis-onderwijs eindigt, is de historie van de laatste eeuw ter behandeling gekozen. Eenige kennis daarvan is noodig om den tegenwoordigen tijd te verstaan. Maar dan werd — zeer terecht — niet naar een systematische behandeling gestreefd, doch een reeks schetsen gegeven, die schijnbaar zonder verband naast elkaar staan, maar toch telkens een belangrijk persoon, een belangrijke beweging of strooming naar voren brengen. De boekjes zijn dus als vertellende leesboekjes bedoeld en men behoeft ze hier en daar maar op te slaan om te zien, dat die bedoeling ongetwijfeld is bereikt. Aan de illustratie, een zeer betekenend bestanddeel van een historisch leesboek voor kinderen, is veel zorg besteed. 't Is op zichzelf al instructief de vele platen, plaatjes en kaartjes te bekijken. Een werkboekje moet dienen om eenige jaartallen en hoofdfacten vast te leggen en de kaartkennis te vermeerderen.

De Schrijvers bestemmen hun werk voor de zevende klas der lagere school. Maar heel nutten dienst zal het ook doen op de Ulo-scholen en in alle klassen, die voor het middelbaar en gymnasium onderwijs voorbereiden. Ook voor bibliotheken van jeugdverenigingen acht ik het uitnemend geschikt.

C. T.

Na de Bijbelles, leerboekje voor de Bijbelsche Geschiedenis ten dienste van de lagere school, door J. Nauta en A. Valom, hoofden van Chr. Scholen te Amsterdam.

H. J. Spruyt's U.M. N.V. — Amsterdam.

Bijbelsche Geschiedenis, aldus zeggen de Schrijvers in hun inleiding, is het vak bij uitnemendheid voor onze scholen met den Bijbel. Maar de praktijk leert, dat het vertelde, vooral wat betreft het feitelijke in zijn verband, niet altijd voldoende in het geheugen der leerlingen wordt bewaard. Een opzettelijk leeren van de Bijbelsche geschiedenissen kan niet achterwege blijven. Tot dat doel hebben de Schrijvers dit boekje samengesteld, zich in hoofdzaak houdend aan de woorden der Schrift, omdat, naar ze terecht opmerken, de leerlingen met de Schrift zelf vertrouwd moeten raken.

Ik spreek hier van boekje, daarmee bedoelend de uitgave op zichzelf. Want er zijn verschillende deeltjes in verband met den leeftijd der leerlingen. Een beknopte uitgave is bestemd voor de leerlingen van de klassen 4 en 5, een groote uitgave voor die van de klassen 6 en 7. En dan bestaan van elk dezer beide uitgaven vier deeltjes: een leerboekje voor Oud- en voor Nieuw

Testament en een hulpboekje voor Oud- en Nieuw-Testament. Gradatie in de stof en haar behandeling, zoowel naar kwaliteit als naar quantiteit is van deze methode natuurlijk de bedoeling: de leerlingen van elke klas krijgen dus een Leerboekje en een Hulpboekje. De lesjes zijn kort en de vorm is zakelijk: de kern van de geschiedenis wordt in den regel aangegeven met de tekstwoorden (en de tekstplaatjes) uit den Bijbel. Kaartjes zijn indien noodig voor de geografische oriëntering toegevoegd.

Mij dunkt, dat deze uitgave nuttig is en goede resultaten kan opleveren. En de bedoeling, dat het onderwijs in de Bijbelsche geschiedenis verstevigd worde, kan ons niet anders dan zeer sympathiek zijn. Alleen zal men bij het gebruiken toch hierop acht moeten geven, dat niet de vertelling op den achtergrond raakt, omdat deze leermethode eenvoudiger en meer onmiddellijk-practisch is. De vertelling, waarbij de persoonlijkheid van den onderwijzer of de onderwijzeres van zoo heel belangrijke invloed is, moet de hoofdzaak blijven. En deze boekjes moeten, zooals de Schrijvers trouwens willen, hulpdienst blijven.

C. T.

Dr. J. Th. de Visser, Een Nationale figuur, door Q. A. de Ridder, met een voorrede van Z. Exc. Jhr. Mr. D. J. de Geer, voorzien van 17 portretten en illustraties.

La Rivière en Voorhoeve — Zwolle.

We hebben indertijd in ons blad het persbericht opgenomen, dat verschijnen zou een biografie van Dr. de Visser, van de hand van den heer Q. A. de Ridder. Thans is dit boek uitgekomen, keurig verzorgd en goed geïllustreerd. Het begint met uiteen te zetten, waarom het heengaan van Dr. de Visser een nationaal verlies betekende: hij behoorde met heel zijn leven en al zijn werkkraft aan ons volk. Dan wordt, in korte hoofdstukjes, zijn levensgeschiedenis geschetst: zijn jeugd en studentenjaren, zijn ambtsjijf als predikant, zijn arbeiden in schoolstrijd en arbeidersbeweging, in den dienst der hartelijkheid, als Partijleider en Kamerlid, eindelijk als Minister. En een slothoofdstuk knoopt weer aan bij het begin, met Dr. de Visser als nationale figuur te tekenen.

Geschreven met warmte en liefde, is het boek een waardig gedenkschrift, dat niet slechts de herinnering aan den overledene bewaart, maar ook van diens betekenis blijft getuigen, nu hij door den dood aan land en volk is ontvallen.

C. T.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Bruchterveld: Cand. E. G. Buitenbos te Amersfoort en Cand. H. Veltman te Kampen.

Beroepen te:

Ulrum: U. Elgersma te Haamstede.

Aangenomen naar:

Kralingscheveer: Cand. J. Kapteijn te Den Haag.
Roden: Cand. H. Vogel te Zwolle.

Bedankt voor:

Bruchterveld: Cand. J. Kapteijn te Den Haag.

Intrede te:

Schiedam: C. Vonk. Tekst: Efeze 1:3 en 4 (verb. bericht).

Gereformeerde Kerk te Slootdorp.

Te Slootdorp (Wieringermeer) is Zondag 25 September j.l. de Geref. Kerk geïnstitueerd. Het adres der kerk is: K. van der Veen, Middenmeer, Wieringermeerpolder. Het adres van Cand. J. L. Wielenga Bz. is voortaan: Kerkstraat 2, Slootdorp.

Adresverandering:

Het verblijfadres van Ds J. Ubels, predikant te Batavia, is vanaf 1 October a.s.: Oosterhaven 6a, Groningen.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND“.

Beroepen te:

Amsterdam-Centrum: P. A. E. Sillevius Smitt te Haarlem.

Afscheid van:

Arnhem: P. v. d. Vloed. Tekst: Psalm 116:16-19.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Bedankt voor:

Baarn, Schiedam en Urk: A. M. Berkhoff te Sneek.

Afscheid van:

Euschede: A. H. Hilbers. Tekst: 1 Petr. 5:10 en 11.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Kampen: J. Vreugdenhil te Bruinisse.

Bedankt voor:

Gouda: R. Kok te Veenendaal.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Aalsum: Cand. W. Oost te Leeuwarden.
Gonderak: Cand. T. v. d. Hee te Veenendaal.
's-Graveland-Capelle: L. Vroegindewij te Wilnis.
Heemstede (toez.): G. A. Barger te Hees.
Langer en Kortor-Aar: B. van Ginkel te Nieuwpoort.
Lettelbert: B. Bruins te Hemelum.
Minnertsma (toez.): J. F. H. Engel te Nes en Wierum.
Nijega—Elahuzen: Cand. W. Oost te Leeuwarden.
Pinguin en Zurich: Cand. J. Oosterhuis te Marum.
Tienhoven: J. van Kuiken te Exmorra.
Ter Aa: Cand. T. v. d. Hee te Veenendaal.
Ijsselstein: J. G. Woelderink te Vreeswijk.
Zierikzee (toez.): P. de Haan te Antwerpen.

Aangenomen naar:

Bakkeveen: Cand. A. T. S. Bakker te Velp.
Glansbrug (als hulpred.): Cand. J. Westmaas te Alphen a. d. Rijn.
Krommenie: P. Cannegieter te IJdaard.
Musselkanaal: J. C. P. v. Erkel te Wetsinge-Sauwerd.
Rozenburg: W. E. M. Hoeksma te Paesens.